

ILUSTRIRANI

GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8^{.-}, ZA DIJAKE KRON 6^{.-}; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10^{.-}, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13^{.-}

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2. * 9. DECEMBRA 1915 - IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 15.

Francoska vojaka, oborožena z ročnimi granatami in revolverjem, napadeta sovražni strelski jarek. ■ Glava in prsi sta obdani z jeklenim oklepom. Kosa jima služi za odstranjenje žičnih ovir. ■

Besni invalid na fortu Ratonneau.

(Konec.)

»Dimnikar si dela prostor, saj vpije skozi dimnik,« je zaklical Francoeur in si je pokrill oči. Potem se je zavedel, odprl je ograjna vrata, zibal se proti svoji ženi, vzdignil jo, poljubil, naposled je pa rekel: »Črni rudar se je že preril, zopet sije luč

čuvstvo bivanja, čigar trenutki mi zado-
stujejo. Sedaj bi rad živel s teboj, če bi
bila tvoja krivda še večja, kakor je bil
moj obup, toda poznam vojno pravo in
sedaj moram — Bogu bodi hvala — umreti
pri pameti kot skesan kristjan.«

Rozalija je mogla v svoji vzhičenosti
— solze so jo bile skoro zadušile — komaj
povedati, da mu je vse odpuščeno, da

božati in tako se je dete v svoji zupušče-
nosti tolažilo. Ko je to videl, se je tudi
on upal približati otroku:

»Bila sta kakor dva dobra angela na
fortu mojemu otroku tovariša, zvesto sta
ga zopet poiskala, gotovo bosta še prišla
in ga ne bodeta zapustila.«

In goloba sta jih res obletavala in v
kljunih nosila zeleno listje.

»Greh se je sedaj od naju ločil,« je
rekel Francoeur, »in nikdar več se nočem
jeziti na mir, kajti mir mi dobro de.«

Med tem se je pa približal poveljnik
s svojimi častniki, ker je z daljnogledom
videl srečni izid. Francoeur mu je izročil
svoj meč, on mu je pa naznanil, da mu
je vse odpuščeno, ker je vzrok vsega tega
njegova rana; nekemu kirurgu je zapo-
vedal, naj rano preišče in bolje zaveže.
Francoeur je sedel in se je mirno dal pre-
iskati, gledal je samo svojo ženo in otroka.
Kirurg se je čudil, da ne kaže nobenega
znaka kake bolečine. Iz rane mu je po-
tegnil kostni odcep, ki je vseokrog po-
vzročil gnojenje. Ždelo se je, kakor bi
Francoeurjeva močna narava neprestano
in polagoma delovala, da bi to vun spravi-
lo, dokler mu ni naposled zunanja sila,
lastna roka njegovega obupa, zunanjo
skorjo predrla. Zatrjeval je, da bi se bila
morala brez tega srečnega naključja Fran-
coeurja polastiti neozdravljiva blaznost.
Da bi mu kak napor ne škodoval, so ga
položili na voz. Njegov vhod v Marseille
je bil pri ljudstvu, ki zna bolj ceniti pogum
kakor dobroto, podoben zmagoslavnemu
izprevodu; žene so metale na voz lavor-
jeve vence, vse se je trlo, da bi poznali
ponosnega hudobneža, ki je tri dni ob-
vladal toliko tisoč ljudi. Može so pa dajali
svoje vence in cvetlice Rozaliji in njenemu
detetu. Slavili so jo kot osvoboditeljico
in so prisejali, da bodo njej in otroku
obilno poplačali, ker sta mesto rešila
pogina.

Po enem takem dnevu se da v člo-
veškem življenju le redkokdaj še kaj do-
živeti, kar bi bilo vredno, da se pove,
čeprav sta zopetna osrečenca in osvobo-
jenca od prokletstva šele v teh mirnih
letih spoznala ves obseg zadobljene sreče.
Dobri stari poveljnik je Francoeurja po-
sinovil in mu zapustil del svojega premo-
ženja in svoj blagoslov. Kar je pa Rozalijo
še bolj v dušo ganilo, je bilo sporočilo,
ki je šele po nekaj letih došlo iz Prage.
V njem je neki prijatelj naznanil, da
je mati v groznih mukah eno leto obža-
lovala prokletstvo, ki ga je izrekla nad
hčerjo in je v hrepeči želji po rešitvi duše
in telesa živela do onega dne, ki je ovenčal
Rozalijino zvestobo in vdanost v Bogu;
tega dne je, pomirjena po nekem žarku
iz notranjosti, v vernem spoznanju Zveli-
čarja mirno zaspala.

Mali bobnar.

(Konec.)

Prišel je dan, ko so Švedi taborili
pred Pultavo.

Raznesla se je vest, da prihaja ruska
armada pod carjevim poveljstvom. Govo-
rilo se je, da je to velikanska moč, in da
jih je dvakrat toliko kot Švedov; sovraž-
nik ima baje sto topov in 10.000 konj.

»Vendar pride že enkrat do boja,«
si je mislil Olle in pritrdil kožo na bobnu.
»Bobnal bom k napadu, da bo slišala vsa
Ukrajina in da bodo Švedi planili na so-
vražnika. Hura! To bo nekaj zame.«

Švede je nekaj skrbelo. Pogum jim še
ni upadel in tudi ne hrabrost, s katero

Južno bojišče: Italijani kopljejo v gorah strelne jarke.

v moji glavi in zrak gre skozi in ljubezen
naj zopet prižge ogenj, da naju ne bo več
zeblo. O Bog! kaj sem jaz v teh dneh
zakrivil. Ne praznujva sedaj, le še malo
ur mi bodo podarili. Kje je moj otrok,

sama ni nič kriva, in da je otrok v bli-
žini. V naglici mu je zavezala rano, potem
ga je pa vlekla po stopnicah do kame-
nitega nasipa, kjer je otroka zapustila.
Tu sta pa našla pri otroku dobrega patra

Višji avstrijski štabni častnik brede Sočo tik pred laškimi postojankami.

moram ga poljubiti, ko sem še prost; kaj
je umreti? Ali nisem že enkrat umrl, ko
si me ti zapustila, in sedaj prideš zopet,
in ali mi ne da tvoj prihod več, kakor
mi je tvoja ločitev mogla vzeti, neskončno

Filipa, ki se je za skalami počasi priplazil
k njemu. In ko so se vsi trije držali v
objemu, je pater Filip povedal, kako je
z gradu sfrčal bel par golobov in se lju-
beznivo igral z otrokom, pustil se mu

so se vsega upali. Nekaj drugega jih je težilo. Kaj naj bi to bilo, ni mogel nihče razjasniti.

Vendar Olle ni bil prav nič poparjen. »Vse se bo dobro izšlo,« je mislil, »da se

in rdeč od napora, smejal se je na vsa usta, kot takrat, ko je govoril s kraljem. »Hura! — Tako je prav, kadar se sovražnika naskoči, ne od strani, marveč naravnost proti njemu. Naravnost nanj med bobnanjem in z mečem v roki!«

»Taram-tatam-taram-tatam.«

Videl je, kako so tovariši krog njega padali, pa se ni veliko brigal za to. Videl je le sovražnika, na tega je hotel planiti in proti temu peljati tovariše:

»Bijte ga,« je mrmral, »tolcite — bijte!« In še besneje je tolkel na boben.

Naenkrat se je kompanija ustavila. Skozi grmenje in pokanje je slišal

povelja, vendar ni razumel, »za kaj, gre.« — Olle je še vedno bobnal k napadu.

»Naprej — naprej — naprej — naprej!« — besno — brezumno, kakor bi bil zblaznel.

»Zakaj so se vojaki ustavili, ko imajo sovražnika pred seboj? Ne, naprej, naskočite, planite!«

In udarci bobna so se razlegali.

»Nazaj!« se je oglasil rog.

Olle je za trenutek zmeden prenehal.

»Nazaj!« — tega ni razumel. Videl pa je, kako so častniki naglo letali semtertja.

»Bobnaj, da naj se umaknejo!«

Ollejev boben je začel še besneje klicati k napadu. Razpršena kompanija se je strnila in znova navalila na sovražnika — naravnost v pogubo.

Tu je Olle začutil, kako ga je nekdo krepko potegnul za suknjo. Obrnil se je in zagledal svojega poveljnika.

»Bobnaj k povratku! — Bobnaj k povratku!« je zakričal poveljnik še enkrat. »Ali ne slišiš!«

»K povratku bobnati? ... tega ne znam,« je zavpil Olle skozi vihro.

»Te ga ne znaš?!«

»Ne, sam kralj mi je rekel, da se ne splašča učiti — dosti je, da znam k napadu.«

Olle je znova drvel proti sovražniku, njegov boben pa je klical k napadu. Ostanke stotnije so sledili klicu in se vrgli

Naše predstraže na obronku hriba ob Soči.

le enkrat zavzamete in da bodo krogle švigale, potem bo zopet po starem.«

Bobnal je nato k nastopu. Paličice so odskakovale in zvoki so se razlegali po planjavi. »To zveni tako kot pri Clissowu,« je mislil Olle. Ko pa je ogledoval tovariše, veterane, ki so se udeležili sto bitk, je videl, kako so bedni. Vsi so stali napeto v pozoru. Toda bili so tako blede in shujšani, kakor bi ravnokar ušli smrti. Olle je težko vzdihnil: »Moj Bog, ko bi vsaj bilo kot prej!«

Sam pa je bobnal krepkeje kot sicer, da bi mu zamrlo to, kar je čutil.

Prišel je ukaz za napad.

»Taram-tatam-taratam.« Zdelo se je, da prihaja nevihta iz bobna, kadar je Olle udarjal po njem. Zvoki so presejali grmenje topov, drveli proti nebu in navduševalno vplivali na švedske vrste.

Stotnija se je premaknila.

Naprej so drveli vojaki, naprej čez mrtvece in ranjence, v sredo dima in svinčene toče. Krogle so jim grozeče žvižgale nasproti in smrt je kosila njihove vrste. Toda šlo je naprej, naprej proti dvakrat tako močnemu sovražniku.

Olle je bobnal k napadu. Bil je poten

Generalni štab južnega italijanskega bojišča.

☛V središču (+) poveljni general infanterije pl. Borojevič. — (Fotograf. Grabietz, preje J. Müller, Ljubljana.)

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha.

(Dalje.)

Nekoliko mirneje in, kakor bi se bil otrešel vsakega osebnega zanimanja za stvar, je nadaljeval:

»Šlo je za vprašanje, kam naj spravi mohamedanec svojo rejenko, ki ji je dal ime Satara. Končno jo je poslal drugemu mohamedancu, ki je stanoval daleč od nje in slovel kot pobožen in pošten mož. Toda tudi tjakaj so zasledovali Bramani deklico, in čez nekaj mesecev je bil njen varuh vesel, da jo je mogel izročiti nekemu angleškemu uradniku, ki se za vse Bramane vkup ni brigal.

Pod njegovo zaščito se je naglo raz-

cvetla. Postala je visoka in vitka ter imela krotke, črne oči z lahkim bleskom. Kadar je bila razburjena, je plamtelo v njih, da je, pri vseh indijskih bogovih, postalo človeku osorno pri srcu.«

Gospod Outram je pomolčal za hip, kakor bi hotel priklicati njeno postavo vsem pred oči, ter ni zapazil, kako je njegova žena vsesala svoj pogled vanj.

»Pozabil sem opomniti,« je nadaljeval, »da ni imela, kar se tiče blaga in denarja, niti vinarja, pač pa se je našel v njeni obleki prstan, neke posebne vrste izrezljan dragulj, ki je bil podoben očesu v trikotu, kakor slikajo v krščanskih deželah simbol za sv. Trojico. Oko je bilo urezano v opal in ta je bil vdelan v masivni zlati prstan, ki je imel podobo kobre. To sicer ni bila bogve kako velika posebnost. Posebno je bilo, da je bil kamen pri luči kakor drug navaden kamen, v temi se pa je iskril in svetil kakor fosfor. In med bleskom kamna in žarenjem dekličinih oči, ko je bila razburjena, je bila čudovita, tajinstvena sličnost. Ali je kamen imel sam zase kakšno posebno vrednost, ne

vem. Nekateri so trdili, drugi zanikali. Toda bil je talisman, ki je tistega, ki ga je nosil, varoval smrti —«

»Toda, moj ljubi,« mu je presekala besedo profesor, »to je popolnoma nemogoče, to je pač praznoverje! Ostanek pagan-skih nazorov! Pred leti sem jaz napisal članek o amuletih za delo Encyclopaedia Britanica. Osnovna misel mojih izvajanj je bila, da so te stvari sicer prav prišle srednjemu veku, toda prav nič ne spadajo v devetnajsto stoletje.«

»Mislite?« je vprašal zasmehovalno gospod Outram. »Jaz bi Vam priporočil v premišljevanje besede velikega modreca:

»Več stvari med zemljo in med nebom —«

Vi že veste, kako je naprej. Kdor je bil na vzhodu in ni samo bral o tem, Vam bo povedal, da bi bilo najboljšo, če bi se Evropejci vzdržali sodbe o teh rečeh. Jaz vsaj Vam lahko zagotovim, da sem, kolikor časa nosim prstan, večkrat nego enkrat že ubežal prehitri smrti. Imenujte to, če Vam ljubo, slučaj. Jaz trdim, da je to več kot slučaj.«

z besnostjo v sovražno človeško morje, katerega valovi so jih takoj pogoltnili.

za ožjo domovino. Kako trdne in plemenite so se pokazale rodbinske vezi! Hre-

pogledu žrtve naših vojakov na bojiščih, izredne in hvale vredne pa tudi ostalih na zapuščenih domovih. Kako junaško očetje in matere prenašajo izgube svojih dragih, kako krepko in uspešno prijemajo vrle žene in dekleta vsepovsod za moška dela posebno na kmetih. S kakim veseljem, s kako ljubeznijo se je trudila celo nežna mladina za vojno posojilo. Kako radi in s kakim zanimanjem pripravljajo uprav sedaj nedolžni otroci božične darove za vojake. Zadnje vinarje pobirajo iz svojih hranilčkov in jih z veseljem darujejo v ta namen. Vse to so pojavi, ki jih je vojska izsitila na dan; vse to kaže, koliko zdrave, naravne, krščanske sile je v sedanjem človeku.

Z enako neizprosno silo pa je vihar vojske vrgel na dan tudi slabe strani sedanje človeške družbe. Izdajalstvo, ovaštvo se pojavlja kot mračna senca. Negativna kritika, ta rak-rana in znak duševne neplodovitosti, bode na dan, kjer in kakorkoli more. Zavist, ta Kajnov pečat človeškega rodu, se oživlja, rada bi sejala nezaupanje, razdirala prijateljske vezi, hujskala človeka proti človeku, stan proti stanu. Laž si gradi svoje kraljestvo posebno pri naših sovražnikih; brezobzirnost

Cepljenje vojakov proti koleri v Št. Petru na Krasu. Cepi zdravnik dež. o. lbornik dr. Ivan Zajec.

Zadnje, kar se je slišalo, je bil Ollejev doneči boben, ki je venomer klical k napadu. Slednjič je tudi utihnil v grmenju topov.

Solčna in senčna stran.

Vojska razkriva v jako značilnih potezah značaj sedanjega človeštva in človeka. Divjajoč orkan podira in prevrača in marsikaj spravi na dan, kar je bilo prej zakrito. Tako tudi vojska dela s človekom.

Vojska je dognala, da med vsemi stvarmi človek prenese največ naporov in da se najbolj vztrajno bori proti raznim divjim elementom. Tudi človek sedanje dobe je to pokazal v vojski, dasi se je mehkužnost zelo razpasla med sedanjim rodom. Vojska je nasilno razkrila dobre in slabe strani sedanjega človeka. Kako je vzplamtela v vojski domovinska ljubezen, patriotizem za cesarja, za državo,

penenje po objemu svojcev, kako živo se kaže v pismih, ki dohajajo s fronte in na fronto! Kljub temu, da se je moderno državno postavodajalstvo ugodno zadiralo v edinost, neločljivost in svetost družinskega življenja, teh naravnih po Bogu posvečenih vezi na splošno ni moglo razdreti.

Vojska je privabila na dan pri mnogih neizmerno požrtvovalnost, tako junaško, ki smo o njej mislili, da pripada zgodovini. Nepopisne so v tem

Grobišče padlih junakov pod Krnom.

»Toda zgodba, zgodba, gospod Outram!« so klicale dame. »Kaj se je zgodilo s Sataro?«

»A tako, Satara! Naglo je rastla pri svojem varuhu in dan za dnevom razodevala nove izredne zmožnosti. S svojima čudovitima rokama je znala napraviti vsako reč. Nabirala je bisere in koralne kroglice, sestavljala barve, da bi Evropejec zblaznel, če bi jo hotel posnemati. Rezala je iz vsakovrstnega kamenja dragulje in okraske, delala iz alabastra in drugega kamenja vaze in jih uglasila, da so se svetile kakor drago kamenje. Vsakemu svojemu delu je vpletla neke vrste simbol in ni dala iz rok niti najmanjšega dela, ne da bi imelo kakšnega znaka kot nem nauk ali svarilo. Znak se je včasih komaj zapazil, a kdor je deklico razumel, ga je vendar takoj uzrl. Kje se je naučila tega simbolizma, ni mogel nihče povedati. Mogoče v gorah pri Pujarih ali pri tibetanskem plemenu Lama, ki se zdijo, da znajo vse, kar bi bilo vredno vedeti o drugem svetu.

Stvar se je tako razvijala nekaj let. Večkratni poizkusi, da bi deklico uropali,

so spodleteli; pod angleško zastavo je bila varna. Nato se je naenkrat zgodilo nekaj čudnega. Satara se je, ne da bi se tega zavedala, neizmerno zaljubila v svojega zaščitnika. Nekega dne mu je v strašnem ljubosumnem napadu očitala, da jo zanemarja. On ji je zameril in jo zapodil od hiše. Toda omehčal se je ter jo spet sprejel.

Zelo rada se je mudila v njegovi sobi in pela pri tem čudne napeve: »Kaj je sužnja tvoja naredila, da si se razsrdil, o sin solnca! Celo noč sem na svoji postelji na obrazu ležala, a nikogar ni bilo, ki bi mi dal jesti in piti. Kdo je bil mogočni, ki me je rešil jeze Sive in zobov kače iz pustinje? Kdo je bil odločen po mogočnem ukazu bogov, da je oče moj? Kdo je zaposedel mesto brata mojega? Ali naj bom pregnana izpred obličja gospoda svojega in ne bom smela lomiti kruha z njim in mu streči?«

To je bilo vse prav dobro. Toda spet je izbruhnila njena strašna ljubosumnost in Satara je bila spet izgnana.

Prišla je vnovič in se prilizovala gospodu kakor divja mačka. Toda on jo je

zapodil še tretjič. Odsla je čisto mirna, prej je še položila na njegovo mizo prstan s par besedami v slovo. Ko se pa je zbudil drugo jutro, je bil po vsem telesu, kakor bi bil odet v srebro — gobav je postal od nog do glave.

Dame so se stisnile druga k drugi in potihem vzkliknile. Gospod Outram pa je nadaljeval:

»Prišel je v Madras, kjer sem naletel nanj jaz. Pol leta so ga zdravili zdravniki z vsemi mogočimi zdravili, končno so ga vsaj deloma iztrgali bolezn. Nekaj fakirjev se mu je ponudilo, da ga bodo ozdravili z zagovorom. On ni maral o tem ničesar slišati. Ko se je vračal domov, je izročil meni čudodelni prstan.«

»Kje je? Pokažite ga!« so vsi vpili.

»Zdaj ne! Zdaj ne!« je dejal. »Moja žena —«

Pri teh besedah se je prvič ozrl najo. Ona je bila v smrtni nezavesti, blede kot alabaster, zlezla na blazino na zofi.

n divjost sili na dan, posebno se pa košati oderuštvo.

Vojska teži kakor mōra vse stanove, vojska je izjemno nenaravno stanje in ne more biti drugače. Zato pa ne smemo iz-

osramočenja in občutne kazni z onim, ki bi izkoriščal žalostne gmotne razmere in si na škodo svojih sodržavljanov delal dobičke. Denarja, ki si ga brezvestnež pridobi na tak nepošten način, se drže solze revežev, vdov in sirot, zamazan je s krvjo naših ranjenih in padlih vojakov, nosi na sebi pečat prokletstva, zato se ga krivičnež ne more veseliti. Prav je torej, ako višja oblast nasproti takim postopa z najodločnejšo brezobzirnostjo. To so dela teme, ki o njih govori apostol narodov, da jih je treba odvreči.

Vojska je z mnogimi dokazi potrdila, da je človeška duša po naravi krščanska. Ljudje so se spomnili zopet svojega Boga; tudi mnogi taki, ki so nanj pozabili ali ga tajili. Z gorečimi molitvami se zopet krepi natrgana vez med Bogom in človekom.

Toda ne smemo biti slepi, vojska je tudi do gnala, da je mnogo ljudi še in tudi držav, ki v kljub tem strašnim pozikušnjam in kaznim, ki zadevajo človeški rod, ne čutijo še nobene potrebe, da bi se v zasebnem in javnem življenju obrnili na pot postave Gospodove.

Vojska naj človeški rod poboljša in ga napoti k Bogu, to bo poleg zmaže z orožjem naša najbolj odločilna zmaža.

† Škof Janez Stariha.

igravati stanu zoper stan; delavec trpi vsled razmer, posestnik trpi enako kakor meščan in uradnik. Nepošteno bi bilo in brezvestno hujskati enega proti drugemu. S požrtvovalnostjo, pravičnostjo in krščansko ljubeznijo mora v teh težkih dneh stan pomagati stanu in na trg javnega

♦ Dobrodelen namen v vojni oslepelim vojakom kakor tudi goriskim beguncem je namenjen del čistega dobička razglednic „Vojska v slikah“, katerih je izšla že 6. skupina eno- in trobarvnih domačega izdelka.

† Škof Janez Stariha.

Dne 30. nov. je bil pokopan v Ljubljani bivši ameriški slovenski škof Belokranjec Janez Stariha. Po kratki boleznici je umrl v 70. letu življenja. Neumorno je deloval nad 40 let v Ameriki in le huda bolezen na nogah ga je prisilila, da se je odpovedal škofiji in prišel počivat na stara leta v staro domovino. — Kot mlad mož se je pokojni udeležil bitki pri Kustoci in si priboril zaslužno srebrno svetinjo. — Ena se Tebi je želja spolnila, v zemlji domači da truplo leži. — Pokojniku bodi blag spomin!

V našem listu (v 11. številki) je bila slika vrlega našega Orla **Jurija Jekovec** iz Studenca pri D. M. v Polju. Bil je blag

Andrej Globočnik
pogrešan od nov. l. l.

Franc Globočnik
padel na sev. bojišču.

Stanislav Poje
padel v Volhiniji.

mladenič v najbolj cvetočih mladostnih letih star šele 18 let, ponos staršev in veselje vseh poštenih ljudi. Bil je član Orla, član Orlovske godbe, ki ga bo zelo težko pogrešala, cerkveni in društveni pevec ter dober igralec na društvenem odru. V vseh ozirih je bil vzoren in vzgleden ter vestransko priljubljen. Ni ga zadrževalo nobeno slabo vreme, da bi se zvečer ne

XXV. Novi paznik.

Gospod Hamberton in njegova rejenka sta spremljala žalostni izprevod od Lisheena do glavne ceste. Tu je gospod Hamberton nenadno obrnil konja in jahal spet nazaj k hiši. Claire mu je sledila. Stara človeka sta sedela še vedno obupnoočna na razbitem pohištvu. Gospod Hamberton je jezdil k njima in jima stavil ponudbo, naj gresta v Brandon-Hall in se tam naselita.

»Tu ne moreta oštati,« je dejal prijazno. »Saj nimata nobenega zavetja. Pojdita z menoj. Jaz Vama dam hišico in dela.«

Zahvalila sta se, a ponudbe nista sprejela.

»Tu sem rojena in tu so živeli moji starši,« je dejala starka. »Tu sem se poročila in tu so prišli na svet moji otroci. Tega kraja ne morem zapustiti, razen če moram v grob.«

»A nimata strehe nad glavo,« je silil vanju gospod Hamberton. »In tu vendar ne moreta oštati, ker umrjeta vsled mrazu in lakote.«

»Vseeno,« se je oglasil odgovor. »Bog je dober. Pripraviva si posteljo v hlevu ali v skednju.«

»Toda to bodo smatrali za protipostavno lastitev in lahko Vaju zaprejo,« je dejal gospod Hamberton, ki so mu angleške ideje o svetosti postav izpodrivale vsako drugo misel.

»Tem bolje,« je dejala starka. »Potem prideva k svojima otrokoma in smo vsi skupaj.«

Razočaran in skoraj jezen radi take trmoglavosti je hotel gospod Hamberton že zapustiti dvorišče, ko je zapazil osamljeno, v dve gubi sključeno postavo gospoda Maxwella. Okrenil se je k njemu in mu rahlo potrkal po rami.

»Pridite,« je dejal. »Tu nimate ničesar več opraviti.«

Gospod Maxwell se je dvignil. Obraz mu je bil bolestno-bled in upadel, da se je komaj spoznal.

»Da, hvala Vam lepa. Pojdem.«

»Midva odjezdiva naprej in Vam pošljeva voz.«

»Ne, ne, jaz pojdem sam. Saj je samo par ur.«

»A ste slab in prepaden,« je dejala gospodična Claire. »Pošljeva Vam voz in potem ste prej pri nas.«

»Ne, ne, prisrčna hvala. Jaz bi rad čimprej od tu, raditega tudi odklanjam ponudbo.«

»No, tudi prav,« je dejal gospod Hamberton. »Midva pohitiva naprej in pripraviva vse za Vas. Pojdite naravnost v Doneganovo hišo. Ne pozabite imena!«

»Ne, hvala lepa. Jaz bom tam med osmo in deveto uro.«

Gospod Hamberton in Claire sta od dirjala.

Gospod Maxwell se je ogledal in zapazil med šaro svoj majhni sveženj, ki pa je bil zelo raztrgan. Izvlekel ga je in počasi šel čez dvorišče k starima smrtnožalostnima človekoma.

»Jaz odidem,« je začel. »Mogoče odidem za zmerom. Vaše gostoljubne hiše ne morem zapustiti, ne da bi se Vama zahvalil za vso Vajino ljubezen in dobrote, ki

udeležil vaj v društvu. In s kakim veseljem se je on udeleževal Orlovskih prireditev v kroju. Kot mnogo drugih, je tudi bil poklican, da brani domovino pred ljutim sovražnikom. Z veseljem se je odzval klicu cesarja in se bojeval v Galiciji, kjer je bil zadet od sovražne krogle. V bolnici je podlegel rani in bil pokopan v Kolomeji. Bodi Ti, dragi Jurko, zemljica lahka, domovina Ti bo na veke hvaležna za žrtev, katero si ji položil na oltar. Mi ostali pa, se bomo v molitvi na Te spominjali.

Andrej Globočnik

rojen 17. oktobra 1887 v Mošnjah na Goronjskem, služeč pri 16. komp. domobranskega polka št. 4, se je udeležil več bojev v Karpatih; meseca novembra pa so izostali njegovi dopisi in navzlic vsemu povpraševanju je minulo leto in mesec odkar ni nobenega sledu o njem. Bil je vrl mladenič, po poklicu sodarski mojster; ustanovil si je lastni dom v Radovljici in bil vsem sosedom priljubljen.

Kostanjevica pri Gorici. Kraj grobnice vladarske rodovine Bourbonov. (Glej „Ilustr. Gl.“ št. 14.)

Drugi njegov mlajši brat

† Franc Globočnik

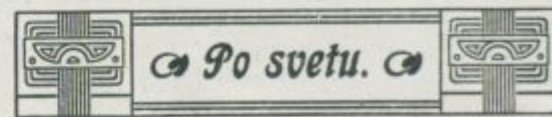
rojen 11. novembra 1891 v Mošnjah na Goronjskem, je služil pri 4. komp. pešpolka št. 17. Bil je z malo izjemo v vseh bojih kot strelec v prvih vrstah in razen male rane z bajonetom se mu ni nič žalega zgodilo; letos pa, ko gre že vojska h koncu v Galiciji, ga je 4. septembra zadel strel v glavo in je bil takoj mrtev. Tako smo domači dali krvni davek domovini — izgubili pa njega, ki nas ni nikdar žalil.

Pri nas se pač v veliki meri izpolnjuje beseda, da je v družinskem življenju mnogo veselih, še več pa bridkih, prebridkih ur. Edino kar nas tolaži je to, da je pretrpel častno junaško smrt, in pa upanje, da je dobil plačilo pri Bogu.

† Stanislav Poje.

Bivši gojenec zavoda v Št. Vidu. Bil je poštena duša, odkrit značaj, telesno krepak, duševno junak, in abstinenc; vse to so bili predpogoji za upapolno, in bo-

gato življenje. Kar je pisal pokojnik sam o tovarišu Ivanu Plevniku, to velja tudi njemu: Drug za drugim padajo tvoji upi, tvoje nade v grob, o domovina! Gorke kapljice krvi kapljajo neprestano iz tvojega telesa. Koliko let preteče, preden si opomoreš! — Tudi med dijaki-abstinenti si izgubila vrlega sina. — Počivaj v miru, nadbudni mladenič!

Svetovna vojska.

26. nov. Ruski napadi pri Pulpe in Bersemünde so bili odbiti. — Mackensen prodira čez Sjenico in Mitrovico. — Na Zgornji Drini so naši vrgli Črnogorce nazaj in zasedli Čajnico. — Južno od Novega Pazarja so naši prišli na Mokro Planino. — Kosovo polje je vse v naših rokah. — Na Goriškem so vedni hudi boji. Sovražnik namenoma vničuje Gorico z granatami. Vsaki dan je več razdrtih hiš in cerkva. Škode je na milijone.

27. nov. Boj divja na celi avstrijsko-laški bojni črti. Napadali so Lahi Mrzli vrh, tolminsko območje in Plave, posebno hudi boji so se zopet razvili pri Oslavju, kjer je dalmatinski polk 22 odbil šest zaporednih napadov. Tudi pri Pevmi in Podgori so bili laški napadi brez uspeha. — Gorico še vedno obstreljujejo z velikimi kanoni. — Neki naš letalec je poškodoval sovražnega dvokrilca, ki ga je pri Mossi naše topništvo razstrelilo. Sv. Mihael je vedno v naši posesti kljub neprestanim trdovratnim bojem. — Na srbskem bojišču je vedno več srbskih ujetnikov, že čez 120.000. Naše čete prodirajo na poti proti Peči (Ipek) Djakovi in Prizrenu.

28. nov. Nadaljuje se splošen napad od strani Lahov. Pri Oslavju in Podgori so prodrli sovražniki v naše prednje jarke, a smo jih kmalu razkropili. Bojišče je pokrito z mrtvimi trupli sovražnikov. Pri Mrzlem vrhu je bil hud napad, a še hujši poraz za Lahe. — Na Srbskem so velika dela naših armad dovršena. Ostanki srbskih armad beže v albanske gore. Glavni namen boja je dosežen, namreč varna prosta zveza v Bolgarijo in na Turško. Naše armade so vsled vremena in slabih potov

sem jih bil deležen, dokler sem bil pri hiši.

»In mi smo prejeli za to hudičevo zahvalo,« je odvrnil Owen Mc Auliffe in se obrnil v stran.

»Vi ne razumete. Pozneje Vam bom vse razodel in vse se bo razjasnilo,« je dejal gospod Maxwell proseče.

»Da, se bo!« je dejal trpko starec. »Razjasnilo se bo, da smo imeli v hiši lumpa in izdajalca.«

»Bodi tiho, Owen!« ga je mirila njegova dobra žena. »Kdo more vedeti? Na vsak način smo ga sprejeli v imenu božjem. In v božjem imenu Vam odpuščam, če ste zakrivali kaj nad nami.« se je obrnila k Maxwellu.

»Vi mi torej pravite: ‚Z Bogom?‘« je dejal Maxwell in ji ponudil roko.

Dobra žena je obrisala svojo vlažno roko ob predpasnik in prijala njegovo s starim občutkom naklonjenosti.

»Recite: ‚Bog Vas blagoslovi!‘« je prosil.

»Da, Bog z Vami in Bog Vas blagoslovi!« je dejala stara pobožna žena.

»Bog Vam povrni!« je dejal gospod Maxwell in šel žalosten od hiše.

Vasica Cahercon je ležala pod hribom Brandon. Ob Brandonskem zalivu je segala do morja. Za gospoda Maxwella je bila to dolga, utrudljiva pot. Komaj miljo od Lisheena se je pokrajina naenkrat strmo dvigala. Iti je moral skozi sotesko, ki je strmo držala do vrha in nato padala strmo na drugi strani proti dolini, po kateri se je vil proti morju Owanmore. Kakorhitro je dospel v sotesko, ga je obdala tema; ničesar drugega ni videl ko zvezde z njihovo modrikasto svetlobo.

Bil je lačen, truden in otožen. Njegove misli so se pečale z vprašanjem, ki si ga je stavil pred leti v kolegu Trinity. Ozrl se je na preteklih par mesecev, ki jih je preživel v tej samotni dolini. Dvignil je pogled proti svečano-molčečemu, krasno-otožnemu nebu in mrmral: »Da.

Iz stvari smo, ki se jo v sanje spleta; življenje naše kratko obdaja sen«.

Potem mu je prišla misel: »Ali bi ne bilo bolje, če bi človek legel v tej za-

pušeni dolini in poiskal miru, ki je večni?« Stari izreki, stare pesmi so mu prišle na um:

»In tudi če ni snidenja po smrti,
če vse je noč in molk, je vendar mir.«

»Recimo,« si je mislil. »da stopim stran ceste in ležem v skitem kraju, kamor redko stopi človeška noga, v mokro resje ali osat. V par dneh ali tednih me morda najde ovčarski pes. Izvrši še uradni mrliški ogled. Uradni izkaz: vagabund, vsled lakote ali zmrznjen; ime neznano; najbrž pobežal vojak. In potem bi vse minilo. Ne bilo bi potem nobenih vprašanj. Človek bi utonil v neskončnosti, kakor so milijoni pred menoj in bodo milijoni za mano! To bi bilo vse!«

Bile so slepilne predstave, ki jih je povzročal glad. Otresel se je malodušnih misli. Ali nima naloge, ki je postajala dan na dan zanimivejša in tem bolj privlačna, čim bolj se je pečal z ljudmi?

(Dalje.)

☉ Darujte za „Rdeči križ“! ☉

veliko trpele, a so vendar od 6. okt. do sedaj izvršile svojo nalogo. Ujele so polovico srbske armade in veliko vojnega blaga.

29. nov. Bitka ob Soči se nadaljuje. Na višinah pri sv. Mihaelu in sv. Martinu

Bolgarski prestolonaslednik Boris.

so bili vsi napadi sovražnikovi odbiti, kakor tudi na gorah severno od Tolmina. — V Črnigori so naše čete prodrle čez prelaz Metalka in južno od Priboja. Bolgari zasledujejo sovražnika na poti proti Prizrenu. Ujetih je bilo 4500 Srbov. Topov so vsega skupaj Srbom do sedaj zavezne čete vzele 502. — Z ruskega in francoskega bojišča ni posebnih novic.

Bolgarski car Ferdinand v macedonski narodni noši.

30. nov. Še vedno hudi boji na goriški meji. Lahi so bili povsod odbiti. — Bolgari so na srbskem bojišču osvojili Prizren.

1. dec. Meseca novembra so naši ujeli na ruskem bojišču 12.000 vojakov in 78 oficirjev ter 32 strojnih pušk. Včeraj je bilo ob Soči bolj mirno; hudo so Lahi napadali pri Tolminu in vrh sv. Mihaela, pa so bili povsod vrženi nazaj. — Na srbskem bojišču oblegajo naši Plevlje; ker je mesto

Bolgarski princ Ciril.

obkoljeno od več strani, se mora v kratkem vdati. Na tem bojišču so naše čete meseca novembra vjele 40.800 vojakov in 26.800 za boj sposobnih, 179 topov in 12 strojnih pušk. — Bolgari so pri osvojitvi Prizrena vjeli 17.000 Srbov, 50 topov, 20.000 pušk in mnogo drugega vojnega blaga. — Srbskih vojakov ni več na srbskih tleh. Srbski kralj Peter se je pridružil belgijskemu kralju, oba sta kralja, brez kraljestva.

Francosko-angleške čete v Macedoniji so obdane od treh strani od Bolgarov, zato so se pričele umikati proti Solunu. — Bolgari so vedno bliže Monastiru, ki so ga Srbi izpraznili.

* * *

Avstrija je sredi grmeče vojske slovesno obhajala 2. decembra 67 let odkar je zasedel habsburški prestol naš ljubljani vladar. — Nemški cesar mu je prišel čestitat na Dunaj. Vsi narodi mogočne Avstrije so se ta spominski dan spominjali radostni in hvaležni vseh zaslug svojega cesarja za državo, in vseh dobrot, ki jih je njegova radodarna desnica v teh letih tako bogato delila. Iz src vseh zvestih podanikov se je dvigala ta iskrena želja in goreča prošnja: Bog živi, Bog ohrani častitega našega vladarja še mnoga, mnoga leta!

Sredi vojske smo v Avstriji dobili tri nove ministre. Princ Hohenlohe, bivši c. kr. namestnik v Trstu je imenovan mi-

nistrom za notranje stvari, ravnatelj poštne hranilnice vitez Leth za denarnega ministra, in za trgovskega ministra pl. Spitzmüller. Odstopili so ministri Heinold, Engel in Schuster.

Cesar je izrekel zahvalo voditeljem in armadi, ki so v tako kratkem času vkljub velikim težavam osvojile vso Srbijo. Poveljnike je vladar odlikoval z dičnimi redi. Ta zahvala je pač zaslužena, ker so naše vojske na Srbskem v kratkem času res dosegle velike uspehe. — Del armade, ki je osvojila Srbijo, nadaljuje svoje bojevanje proti Črnogorcem in Srbom, ki so ubežali v Albanijo. Drugi pa se najbrže pridruži Bolgarom, ki se boré proti francosko-angleškim četam.

Na Grško Angleži še vedno pritiskajo, da bi stopila na njihovo stran, toda Grška v lepih besedah izjavlja, da ne gre na nobeno plat. — Anglež skuša danes z bičem, jutri s cukrom pridobiti Grke zase, kakor je vaje.

Nepopisno hudi so boji z Lahi. Ti hočejo na vsak način doseči nekaj uspehov, ki bi se z njimi radi ponašali pred parlamentom. Hvala Bogu, dozdej si niso pridobili še nič lavorik in nobene zemlje,

Bolgarska princezinja Evdoksija.

ker jo naši branijo kakor levi. Vkljub strašnim izgubam Lah ne more naprej. Upajmo in prosimo Boga, da tudi še z naprej ostanejo naše armade zmagoslavne na laški meji.

S francoskega in laškega bojišča ta teden ni bilo nobenih posebnih novic.

*****

Poljska za leta 1812.

Pohod velike nemške in avstrijske armade v Rusijo nehote obrača našo pozornost na vojni pohod l. 1812. Tu hočem povzeti nekaj odstavkov iz dela nemškega zgodovinarja in Napoleonovega specialista prof. Pavla Holzhausen: »Die Deutschen in Rußland 1812. Leben und Leiden auf der Moskauer Heerfahrt.« O položaju na Poljskem in na meji prave Rusije; to je ravno ozemlje, na katerem vojujejo zdaj čete osrednjih držav svoje junaške boje.

Napoleonova armada je imela večji del stare Prusije za seboj. Med ljudstvom se je opazala že velika nevolja in sovraštvo.

Posebni vzrok tega sovraštva pruskega prebivalstva je bil v ubožošanju dežele, ki je morala v teku petih let preživeti že dvoje velikih armad. V marsikaterih pokrajinah je bila taka stiska, da so mnogi prebivalci zapustili svoja domovja in da so dobrosrčni častniki svoje slabe zaloge

Zemljevid rusko-poljskega bojišča.

delili z oropanci. Torej že tačas, ko armada še sovražnega ozemlja niti dosegla ni, se je pojavljala med vrstami strah, da pride lakota.

Enak ali še hujši je bil položaj na Poljskem; meje je velik del armade prekoračil najprej v bližini mesta Poznanja, da bi še enkrat dosegel nemško ozemlje. Kljub sovraštvu prebivalcev se je večim zdelo kot zadnji kos domovine. Izkušnje iz Poljske zelo opravičujejo to čuvstvo, celo pri Saksoncih, ki so smeli takratno nadvojvodino Varšavo, ki je bila pod oblastjo kralja, še prav posebno smatrati za zavezniško državo.

Velika vojvodina Varšava je bila ustanovljena, kakor znano, leta 1807. Ozemlje, ki ga je Rusija v tilzitskem miru odstopila. Obsegala je sedanjo prusko provincijo Poznanj, kakor tudi del ruske Poljske.

Veliki vojvodini je Napoleon postavil za kralja Friderika Avgusta Saksonskega.

Precej prvi vtis dežele je bil žalosten. Major v. Loßberg piše svoji soprogi: »Precej po prvem pohodu iz Fraustadta in po prehodu nekaterih vasi so napravile te peščene puste in gozdovi borovja tak vtis na nekatero naših mlajših vojakov, da je bil popolnoma različen onemu, ki so ga zadobili otroci Izraelovi, ko so zagledali deželo Kanaan, in z gotovostjo morem reči, da je od tega trenutka dalje v regimentu popolnoma prenehala vsaka šala in petje (kar je bilo v celi zahodni armadi opaziti).«

Zamenjava težkoraženih ujetnikov med našo državo in Rusijo potom Švedske. Prvi trije zamenjani avstro-ogrski častniki s švedskima strežnicama.

Krepak Nemeč v Ofterdingen, stotnik cesarjevičevega pešpolka, je preklinjal, ko je na brezpotnem pohodu udrl s svojo kompanijo v nevljudno deželo.

V vseh poslopjih je mrgolelo nesnage in mrčesa: bolhe, stenice, uši itd. »Svinja našega rodu ne bi stanovala v poljski koči,« je rekel v. Loßberg drastično. Tudi nemški vojaki so izkušali po možnosti izogibati se bivanju v teh negotoljubnih krajih in so raje spali v senikih kakor v kočah poljskih kmetov, v katerih ni bilo nobene posteljnine in je mrčes lezel po stenah.

Poetična stran vojnega življenja, ki vojake razveseljuje in izpodbuja, se je tu popolnoma pogrešala. Le na dvorih plemičev, kjer so se ustanovili častniki, se je kazala malo večja omika.

Poljsko plemstvo je bilo Napoleonu naklonjeno, posebno v začetku vojnega pohoda, ko se je pričakovala zopetna ustanovitev Velike Poljske od strani njegove vsemoči. Kakor novembra leta 1806. se je tudi sedaj pripravil v Poznanju sijajen sprejem, pri katerem so dame obdale interesantnega moža. On se pa ni utegnil z njimi ukvarjati; malo bolj pe njegov brat Jérôme. Ko je ta 1. juliju naredil usodepolno napako, da je namreč prepozno prišel, če bi bil moral predreti drugo rusko zahodno armado pod poveljstvom kneza Bagratina, se je v zahodnem koru razneslo, da je v Varšavi in Grodnu čas zapravlil z ljubkimi Poljakinjami.

Navdušenost Poljskih dam za cesarjevo stvar se je prenesla na marsikaterega njegovih častnikov, ki so bili v splošnem dobro, da celo pristrčno sprejeti. Splošno pa poročila tudi v tem ne soglašajo popolnoma, vendar se zdi, da nekatere izjeme pravilo potrjujejo. »O gostoljubnosti,« pravi v. Brandt, »s katero so nas sprejeli, se nima niti pojma. Vojaška mladina je občudovala krasne postave plemkinj, ki se seveda niso sramovale vpričo tujih gostov loviti bolhe svojim otrokom.« (Dalje.)

Darujte za „Rdeči križ“!

Torpedo je zadel. Globoko v dnu ladje je bila vzdana shramba za torpede. Ozka kakor ječa. V nji so stali trije, mlad častnik in dva mornarja. Dočim je divjal tam zunaj pogubni boj, so stali oni tu doli in čakali, oči obrnjene v steno, kjer naj bi se pokazal znak: »Pozor! — Vun!« — in torpedo bi hitel in nesel sovražni ladji pogubo.

Ali znaka ni bilo. Zakaj ne? Saj je bila pobita prva napadalna ladja — imeli so hip odmora. Zdaj pa se zdi, da gre trda tam zunaj, zdaj morajo čakati in stati, oči uprte v molčečo steno.

Slišali so, kako šumi voda mimo jeklenih plošč. Čutili so, kako se stresa brod velikan pod udarci razpokajočih se granat — ali krik ranjencev, ki so umirali tam gori, ni prišel do njih — bili so tu doli čisto oddaljeni, tako neizmerno oddaljeni od onih na krovu. Samo grmenje topov in stresanje ladje velikanke jim je javilo silovitost boja.

Večno dolgo čakanje... Da bi prišlo vsaj znamenje za izpustitev torpeda, da bi že prišli enkrat na jasno, na dan, na vzduh...

Stena je počila. V hipu. Pred njimi — pod njimi.

Oni niso več ne videli ne slišali. Niti za hip se niso zavedli, kaj se godi — in že je bilo tu doli končano vse.

Tačas so nakladali kurjači, globoko pod železnim krovom, neutrudno premož za premož. Vedno novi kupi so drseli v razbeljeno peklo goreče žrjavice. Kurjačem je tekel pot po golem hrbtu. Iz ust jim ni prišla beseda, samo zdajpazdaj so si dali duška s krepko kletvico. Lopate in krampi so hiteli v gore premoža in vozači so, privražali nove gore. V gorečo žrjavico se je izlivala smola in je podpirala plamen, veter je vodil vročino h kotlom, k duši parobrodovi.

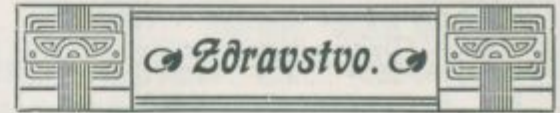
Ti neznani in polgoli junaki pod krovom so izvrševali svojo dolžnost. Od treh kotlov velikanov je sopela vročina, zgoraj se je metala iz dimnikov gosti črni dim, ki je naznanjal, da gori tu doli kakor v peklenem žrelu. Mornariški inženir je hodil od stroja do stroja, kakor v mirnih časih je meril vročino. Samo da sliši zdaj pok granat in da je ladja polna razpokanih drobcev. Sicer pa, kdo ve tu doli, kaj se godi gori na krovu, pod božjim nebom? Ne vpraša se. Tu izpolnjuje vsak svojo dolžnost. A ta dolžnost, slepo izpolnjena, je težka, in vendar ne poroča pesem o tem velikem tihem junaštvu.

Ladja se strese z grozovito silo. Zadeta? Udarec na kljuno. Še en pok. Groznejši od prvega. Spodaj se je razbilo vse. Vročna plama kača je brizgnila navzgor — strašno pokanje in lomljenje je sledilo. Mahoma so bili napolnjeni vsi prostori pod železnim krovom z vrelim soparom razpokanih kotlov. Samo enkrat so vdahnili možje tu doli sopar, ki je polnil njih pljuča z razpršenim ognjem — in že ni bil nikdo več živ. Za zapahnenimi vratmi je stanovala smrt, kjer so stali prej korenjaški možje, so ležale zdaj cunje sežganega človeškega mesa, nerazločni kosčki človeških udov. Nikogar ni bilo več tu, ki bi hrepenel gori napram luči, ki bi hitel po izpolnjeni dolžnosti navzgor!

V luknjo, narejeno od sovražnega torpeda, je zažgrala voda, sikajoč je vdrla v plameno kašo. Kmalu je segla do stropa, hitro je drla v medkrovje in se vzdigovala nad železni krov. In z junaki, ki so se borili pod božjim solncem na krovu in so izpolnjevali svojo dolžnost zvesti do smrti — je vzela ladja s seboj svoje junake iz podkrova, ki so tudi izpolnili svojo dolžnost — zvesti do smrti.

Voda je pljuskala in grgrala — veliki vrtinci so se zapenili v širokem kolobaru — trudljivo in drago delo človeških rok je uničil v hipu plod človeškega uma.

Drag francoski rezervist. V vojake poklicani francoski rezervist je pisal uredniku lista: »Vojak sem. Šestkrat sem bil pri naboru in šestkrat so me potrdili. Prve tedne svojega vojaškega življenja sem preslonel po različnih vojašnicah. Zdaj izpolnjujem nepotrebno mesto v istotako nepotrebni vojaški pisarni. Dela imam vsak dan za deset minut, drugih enajst ur in petdeset minut svoje vojaške službe predsedim na stolu zevaje v božji dan, ker mi brani vojaški poslovnik, da bi pisal, čital ali kadil. In veste, gospod urednik, koliko stane državo to moje delo? Celih 42.312 frankov na leto: Zase dobivam na dan 2 in pol franka, kar znaša na leto 900 frankov. Ko so me odpoklicali, je prišlo 48 delavk ob zaslužek, ki imajo vse skupaj 65 otrok in dobivajo podpore na dan po 92 in pol frankov, torej na leto 33.300 frankov. Kot vojak ne plačujem davkov, pri tem izgubi država na leto 612 fr. Poleg tega, kar sem rabil kolkov in drugega pri trgovini, 7500 frankov. Takih slučajev, kakor je moj, pa je mnogo, ali menite, gospod urednik, da bo to pospešilo zmagoto?

Smrdeč in moker otok. Zgneti stolčeno, oglje z maslom v mazilo in maži ali namaži prej z maslom in potrosi z ogljem. Pred novim posipanjem umij vselej rahloma z mlačno vodo.

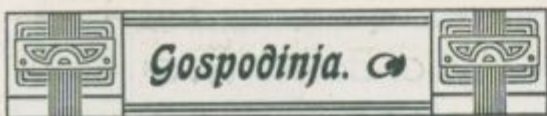
Ne da se kihniti. Namочи v kisu rutice in kumine, kani na razbeljeno železo in vdihuj.

Lase in dlake zamoriš. Zmešaj z vročo vodo 2,5 g rumenega žveplenelega arsena, 2,5 g pšenične moke, 15 g živega apna in namaži natenko na platno, ravno toliko, kolikor pride na dlake, in pritisi na poraščeno mesto. Ko je stalo 5—10 minut, odtrži in namaži razboljeno mesto z medom. — To pomaga sicer za nekaj časa, a je boleče in sitno. Najbolj gotova pomoč so kleščice, saj škoditi ne more; vsaka dlaka se izpuli sproti, potem deni obkladek arničine razredčene tinkture. — Hvalijo tudi izžiganje z elektriko, pa tudi to ni brez nevarnosti. Na Nemškem je napeljal lani pulilec dlak premočan tok in opečena je bila ustnica. Torej je treba paziti, da se ne pride pri takih rečeh iz dežja pod kap.

Slab položaj.

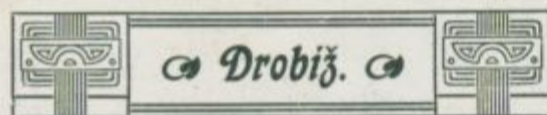
Rumun: V zadregi sem! Če bi hotel katerega potaplajočih se rešiti, bi se moral tudi sam utopiti.

Nadomestilo za kislo smetano. Pri nekaterih jedilih je smetana naravnost potrebna, pride pa zdaj predraga. Dobro je, da ima gospodinja pri rokah kislega mleka, to razžrkljaj z žličko surovega masla, pa bo imela okus kisle smetane. Tudi žlica kislega sira, raztepenega z mlekom ali z vodo, nadomesti lahko kislo smetano. — Namesto surovega masla pri polivkah in točah (Bratentunke) denes lahko v mleko žličko zribanega sira, to raztepi na kislem mleku in prevri na toči malo prej ko daš na mizo. Od tega postane toča lepo gostljata in dobi izvrsten okus. Malo zribanega sira iz sirovih ostankov bi moralo biti zmeraj pri hiši. Spravljen mora biti pod steklom.

Koruzno grenko moko opari z oslajenim mlekom, potem zamesi z $\frac{1}{4}$ kg ržene ali črne pšenične moke. Mleko bo vzelo grenkobo. Testo bo še boljše, če ogneteš par gorkih kuhanih krompirjev.

Kostna juha. Kar imaš od kosti, naj si bodo že prekuhane ali surove, naj si bodo od katerekoli vrste mesa, razseci, zalij z vodo, nareži vanjo vsega, kar se deva k juham, kuhaj tri ure in odcedi. Zarumeni na masti dve čebuli, malo peteršilja in zelene, opeci v tem kak ostanek surovega svinjskega mesa, zalij z juho, podmeti juho z žlico moke in vlij vanjo žlico paradiževega soka.

Perilo iz popirja. Vojska je spravila uporabo popirja na višek; kar se je izdelovalo poprej pri nas izključno iz platna ali bombaževine, se izdeluje zdaj tudi iz popirja. Japonci so to delali že davno pred nami. Lani so občudovali Dunajčani izložbo popirnatega perila za vojake. Ker greje popir prav dobro, so naredili iz njega životnike in pasove, ki se zapenjajo na pritiskalke in ki so se izkazale. Rjuhe iz popirja so široke meter 1.35 in 2 metra dolge, so prav praktične za potovanja, da se varuješ nalezbe, in za vojne tabore, kjer ne dobiš čiste postelje. V bolnišnicah devajo v postelje pergament namesto kavčuka. In popirni prtiči. Gost in gostilničar, oba izhajata dobro ž njim. Pranje je drago, za tisti trošek kupi gostilničar že 10 prtičev, kajti 1000 komadov popirnatih prtičev pride na 7 do 8 K. Gost pa je lahko prepričan, da se ni brisal nikdo pred njim v popirni prtič, torej je izključeno vsako okuženje. Na Štajerskem, Koroškem in v Gor. Avstriji se ne smejo več dajati na mizo platneni prtiči. — Tudi popirnati robci so higijenični in pridejo pri sedanjih draginji perila in pranja še poceni. Priročni so posebno vojakom.

Alkohol iz grahovitih luščin. Delajo ga v Ameriki, kjer so dognali po obširnih poizkusih, da se dobi iz grahovitih luščin boljši alkohol nego iz kaj drugega, izvzemši žito. Od žitnega se razločuje novi alkohol samo po tem, da ni grahov alkohol užiten. Jasno je, da se dobi lahko alkohol iz luščin, ki imajo v sebi sladkor, ker so pa grahove luščine lesnate, ima ta alkohol gotovo veliko procentov metyllovega alkohola v sebi, vsled tega ni za uživanje. Iz 50 funtov luščin se dobi baje galona (4,54 litrov) 98,12% alkohola. Luščine se dobe v velikih kupih od tovarn za konzerve, samo od ene tovarne pri New-Yorku so dobili 250 ton, za tona so dali dolar. Pri draginji in veliki uporabi alkohola je skoraj gotovo, da bodo sledili pri nas ameriškemu zgledu. Nevarnost je tu, da pride tak stru-

pen alkohol po brezvestnih trgovcih lahko ljudem v roke kot piten alkohol. Ni še par let, kar se je zastrupilo na Nemškem več oseb z metyllovim alkoholom. Najboljša obramba proti takim strupom je: Ne pij nikakega žganja!

Za kaj se rabijo lahko lasje. Nobena volna in nobena svila ni tako topla kakor človeški lasje; včasih so vpletala dekleta svoje lase v volnene nogavice; stari ljudje so trdili, da varujejo lasje ozeblin in da jih ozdravijo, če se navežejo omoti las nanje. Iz las, iz kit svojih žena si je bil naredil indijski knez vrv, po kateri je bil ušel iz angleškega ujetništva. Iz las so spletali prstane, cvetlice, zapenjače in podobno. Znana je dogodba o frizerju, ki je izročil natakarcici gostilne, kamor je hodil na hrano, lepo cvetlico iz las, katere je bil našel v jedi. Tenko svileno blago, vezenine, volneno blago se zamaši najlepše z lasom, ki je iste barve kakor blago. Človeški las je precej močan, saj je visel Absalom ne svojih laseh in se ni utrgal, in večkrat se zgodi, da vleče neprijazna roka celega človeka za seboj, držčega ga za lase, in lasje obstanejo, ako niso — kupljeni!

Polenta zdravilo. Stara je jed polenta in hraniteljica mnogih. A ko je prihajala lani bolj pogostoma na mizo, se je povpraševal

Kralj Peter: „Sire, Švabi so že v Nišu!“
rey: „Potolazi se, tudi v Belgiji so.“

mnogoteri, odkod je prišla ta jed, ki se je lahko vsak dan, ki nadomestuje lahko kruh in meso, nikomur pa ni prišlo na misel, da je bila polenta prvotno samo zdravilo. Pred sto leti je dokazoval zdravnik Ayton-Douglas, da prihaja navada žgati, kuhati in mleti kavo samo od pijače polenta, ki je bila starim Grkom in Latincem znano zdravilo. Uživali so jo za grizo in za bruhanje žolča. Ayton-Douglas je poskušal to staro zdravilo in pravi, da je dosegel lepe uspehe pri omenjenih boleznih. Koruzno moko je pustil sežgati in zaliti s kropom; ko je postalo, so precedili in bolnik je pil gorko.

Taka polenta, pravi Ayton-Douglas, je bila znana tudi sirskega narodom. Žgano moko so stavili tudi v slabo pitno vodo, da je postala neškodljiva in dobra — kar izvršujemo še danes, ko devamo bolnikom v vodo opečnega kruha, ali ko prepečemo kruh na zabeli, da ji vzame slab duh. Ayton-Douglas navaja v svojem spisu tudi Plinija. Stari Rimljan pravi, da razlikuje polentno moko od ječmenove in da so pripravljali Grki in Rimljani polento na isti način, samo da so Rimljani primešali pri žganju moke malo korijandra, lanenega semena in soli. Hipokrat in Aeginet sta pisala, da se napravi polenta iz posušenega in prežganega ječmena, katerega so stolkli in prevreli na vodi. To vodo so dajali z vinom opešanim bolnikom, zdravi so jo uživali iz naslade. Ayton-Douglas trdi tudi, da se pozna iz sv. pisma, da so uživali židje že v Davidovem času polento in da so se naučili Grki od židov ali od drugih vzhodnih narodov pripravljati to pijačo. Arabci pa so bili sosedi sirskega narodom, naučili so se od njih piti polento, niso pa imeli žita, da bi si jo

pripravljali. Segli so po zrnju tam rastočega kavinega grma. — Tako je postala torej polenta kava in kava polenta. Ayton-Douglas je končal svoj spis s pripombo, da so začeli vendar na Nemškem piti zopet staro polento, ker pijejo kavo iz žgane rži. Naša gosta prežganka, ki jo kuhamo za grizo, je torej tudi pravzaprav polenta, ker je kuhana iz prežgane moke.

Voda namesto dinamita. Zračni pritisk je bil prvo sredstvo za prebijanje velikih zidin in kamnov. Isto moč kakor zrak ima voda. Je mnogo slučajev, kjer bi škodovalo razstreljenje bližnjim poslopjem, ki se stresejo pri razpoku. V takih slučajih so morali seči doslej po težavnem delu z zračnim pritiskom ali k še težjemu in zamudnemu razdiranju s krampom in z lopato. Boljše nego vse to je delo z vodo. Vode so se poslužili pri razdiranju nekega mostu v Berlinu in dosegli so lep uspeh. Način dela je preprost. V zid so zavrtali 80 cm globoko luknjo in vtisnili v njo jeklen cilindri, ki je bil na zadnjem koncu zadelan s cementom. V cilindru so bile vdete dvakrat po štiri pritiskalke, 3 cm debela cev je vezala cilindrov konec z vodno sesalko na pritisk, ki je težka samo 28 kg, en sam delavec zadostuje, da dela pri sesalki. Pritisk vode v cilindru žene pritiskalke v cilindru v zid, ki dobi vsled tega razpoke in se zruši. Kamena gruda pada za grudo. V kratkem času je bil podrt velik podmostnik. Delo se je vršilo tiho, brez vsake nevarnosti za poslopja v bližini.

Prevelika občutljivost vrata proti mrzlemu zraku je samo posledica pomanjkljive cirkulacije krvi. Takozvano utrjenje vratu proti vplivom mraza obstoji v oživiljenju pritoka k vsem organom vrata in požiralnika. To utrjenje dosežemo z vnanjim vtiranjem in izpiranjem grla s Fellerjevim osvežujočim in oživlajočim rastlinskim esenčnim fluidom z zn. »Elsa-Fluid«. Raba tega bolečine lajšajočega in sluz razkrajajočega domačega sredstva je najboljša obramba proti prehlajenju vrata. 12 steklenic tega izbornega domačega sredstva pošlje na vse kraje za 6 K franko lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska). Pri boleznih vsled prehlajenja vedno ugodno vpliva pospešitev presnove. Kdor torej trpi na zaprtju, naj vzame Fellerjeve nalahno odvajajoče rabarbarjeve kroglice z zn. »Elsa-Pilene«. 6 škatlic stane 4 K 40 h franko in je priporočljivo naročiti oboje teh izbornih domačih sredstev, da so v slučaju potrebe vedno pri roki. Najbolje je, ako se tej pošiljatici priloži še Fellerjev klinček proti migreni in vedno zanesljivo sredstvo proti kurjim očem: Fellerjev turistski obliž z zn. »Elsa« po 1 K in 2 K, ki vam bo tudi pogosto prav prišlo. (s)

Knjigoveznica
Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani
Kopitarjeva ulica št. 6

priporoča

originalne platnice
za

Ilustrirani Glasnik

V delo se sprejema že sedaj, a izvršilo se bo šele po končani vojni.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovar.